

غیبت مؤمن از گناهان کبیره و حرام است. و غیبت: آن است که عیب مؤمنی - آن هم عیبی که پوشیده بر مردم است - در نبودش گفته شود خواه به قصد پایین آوردن منزلت او باشد یا نه و خواه عیب در بدنش باشد یا در نسب یا در اخلاق یا در عمل او یا در گفتار او یا در دین او یا در دنیای او یا در غیر آن از آنچه که پوشیده و پنهان بر مردم هست، باشد. همچنان که فرق نمی‌کند در بیان آن عیب اینکه به زبان بیان کند یا با انجام فعلی که از عیب او حکایت می‌کند باشد. و غیبت در صورتی حاصل می‌شود که شنونده ای باشد و گوینده قصد فهماندن و خبر دادن - یا آنچه که به حکم این دو هست - به شنونده باشد. همچنان در صورتی حاصل می‌گردد که شخص غیبت شونده را معین کند پس اگر گفت (یکی از اهل شهر ترسو است) غیبت نیست، و همچنین اگر بگوید: (یکی از فرزندان زید ترسو است)، بلکه ممکن است به لحاظ اینکه اهانت و انتقاص از آنان باشد حرام گردد و نه به لحاظ غیبت. و باید کسی که غیبت میکند از کرده خود پشیمان گردد و توبه کند، و احتیاط مستحب آن است که - اگر مفسده ای بار نشود - از شخص غیبت شده حلاکت بطلبد یا اینکه برای او استغفار کند.

(بخش استفتائات آیت الله سید علی سیستانی)

غیبت در قرآن

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اجْتَنِبُوا كَثِيرًا مِّنَ الظَّنِّ إِنَّ بَعْضَ الظَّنِّ إِثْمٌ وَ لَا تَجَسَّسُوا وَ لَا يَغْتَبِ بَعْضُكُم بَعْضًا أَيُحِبُّ أَحَدُكُمْ أَنْ يَأْكُلَ لَحْمَ أَخِيهِ مَيْتًا فَكَرِهْتُمُوهُ وَ اتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ تَوَّابٌ رَّحِيمٌ.

ترجمه: ای کسانی که ایمان آورده اید! از بسیاری از گمانها بپرهیزید، چرا که بعضی از گمانها گناه است و هرگز (در کار دیگران) تجسس نکنید و هیچ یک از شما دیگری را غیبت نکند، آیا کسی از شما دوست دارد که گوشت برادر مرده خود را بخورد؟! (به یقین) همه شما از این امر کراهت دارید تقوای الهی پیشه کنید که خداوند توبه پذیر و مهربان است! (سوره حجرات، آیه ۱۲)

غیبت در روایات

- ❖ پیامبر اکرم (ص) فرمودند: هر کس از مرد یا زن مسلمانی غیبت کند، خداوند تا چهل شبانه روز نماز و روزه او را نپذیرد مگر این که غیبت شونده او را ببخشد. (بحار الأنوار، ج ۷۲، ص ۲۵۸، ح ۵۳)
- ❖ پیامبر اکرم (ص) فرمودند: غیبت کردن در [نابودی] دین مسلمان مؤثرتر از خوره در درون اوست. (کافی، ج ۲، ص ۳۵۷، ح ۱)
- ❖ پیامبر اکرم (ص) فرمودند: هر که در مجلسی بشنود که از برادرش غیبت می‌شود و آن غیبت را از او دفع کند خداوند هزار باب بدی را در دنیا و آخرت از او دفع می‌کند. (من لا یحضره الفقیه، ج ۴، ص ۱۵)
- ❖ پیامبر اکرم (ص) فرمودند: روز قیامت فردی را می‌آورند و او را در پیشگاه خدا ننگه می‌دارند و کارنامه اش را به او می‌دهند، اما حسنات خود را در آن نمی‌بیند. عرض می‌کند: الهی! این کارنامه من نیست! زیرا من در آن طاعات خود را نمی‌بینم! به او گفته می‌شود: پروردگار تو نه خطا می‌کند و نه فراموش. عمل تو به سبب غیبت کردن از مردم بر باد رفت. سپس مرد دیگری را می‌آورند و کارنامه اش را به او می‌دهند. در آن طاعت بسیاری را مشاهده می‌کند. عرض می‌کند: الهی! این کارنامه من نیست! زیرا من این طاعات را بجا نیاورده‌ام! گفته می‌شود: فلانی از تو غیبت کرد و من حسنات او را به تو دادم. (جامع الأخبار، ص ۱۴۷)
- ❖ پیامبر اکرم (ص) فرمودند: شب معراج به قومی گذشتم که روی خود را با چنگالهایشان خراش می‌دادند و با آن صورت و سینه هایشان را می‌خراشیدند... از جبرئیل پرسیدم این‌ها کیانند؟ گفت: این‌ها کسانی هستند که گوشت های مردم را می‌خورند (غیبت مردم را می‌کردند) و درباره آبروی آنها سخن می‌گفتند. (اقتباس از چهل حدیث، حضرت امام خمینی ره، ص ۳۰۴)
- ❖ امیر المؤمنین امام علی (ع) فرمودند: شنونده غیبت، مانند غیبت کننده است. (تصنیف غررالحکم و دررالکلم، ص ۲۲۱، ح ۴۴۴۳)
- ❖ امام باقر (ع) فرمودند: کسی که در حضور او از برادر مؤمنش غیبت شود و او به یاریش برخیزد، خداوند در دنیا و آخرت او را یاری دهد و کسی که در حضور او از برادر مؤمنش غیبت شود و او - با آن که می‌تواند یاریش کند - به یاری او برخیزد و از وی دفاع نکند، خداوند او را در دنیا و آخرت پست گرداند. (ثواب الاعمال و عقاب الاعمال ص ۱۴۸)

برخی موارد جواز غیبت

برای مشورت در امر مهمی مانند ازدواج یا مشارکت و امثال آنها غیبت جایز است و همچنین غیبت شخص فاسق (یعنی کسی است که مرتکب معصیت بشود) در صورتی که آن فاسق متجاهر به فسقی باشد [یعنی آن گناه را علنی انجام دهد] در خصوص همان امر [یعنی همان گناه علنی وی] غیبت او اشکال ندارد. (اقتباس از استفتائات آیت الله سید علی سیستانی)